

Mapiranje poteškoća: Kako se određena organizacija prepoznaje kao potencijalni prijavitelj za područje obrazovanja odraslih u okviru programa Erasmus+?

Sadržaj

Uvod	2
Metodologija	3
I. Prednosti sudjelovanja u programu Erasmus+ za matičnu organizaciju	4
II. Prednosti i nedostaci programa Erasmus+ u odnosu na druge dostupne programe i fondove.....	5
III. Potencijalne prepreke za sudjelovanje organizacija korisnika i prijavitelja u programu Erasmus+	9
IV. Otežavajuće okolnosti i prepreke za potencijalne prijavitelje	11
V. Potpora Agencije za mobilnost i programe Europske unije ciljanim organizacijama	14
Zaključak	17
Dodatak 1. Upitnik/pitanja za intervju.....	19

Izvještaj pripremila: Đurđica Degač

Istraživački tim: Filip Gašparović, Ines Kovač, Đurđica Degač

U Zagrebu, 10. svibnja 2020. godine

Uvod

U okviru programa Erasmus+ za područje obrazovanja odraslih pokazuje se kao poteškoća privlačenje novih korisnika. Zbog heterogenosti područja različite organizacije mogu prijaviti projekte. Neke od tih organizacija su učilišta, odnosno pučka otvorena učilišta, udruge, knjižnice, muzeji, škole stranih jezika te centri za kulturu. Projektima koje organizacije mogu prijaviti u okviru *Ključne aktivnosti 1 – Mobilnost u svrhu učenja* osigurava se provedba aktivnosti profesionalnog usavršavanja u inozemstvu za osoblje u obliku sudjelovanja na strukturiranim tečajevima, aktivnostima promatranja rada (*job shadowing*) te aktivnostima poučavanja ili osposobljavanja. U okviru *Ključne aktivnosti 2 – Suradnja za inovacije i razmjene dobre prakse* omogućava se suradnja hrvatskih i inozemnih ustanova i organizacija u okviru strateških partnerstava.

U razdoblju od 2014. do 2019. godine u okviru programu Erasmus+ za područje obrazovanja odraslih prijavljeno je 205 projekata od čega je ugovoreno njih 88. Od ukupno 88 ugovorena projekta, njih 64 ugovoreno je u okviru Ključne aktivnosti 1, a 24 u okviru Ključne aktivnosti 2. Za navedeno razdoblje, u području obrazovanja odraslih bilo je raspoloživo nešto više od 4,9 milijuna eura (4% od ukupnog proračuna programa Erasmus+) od čega je ugovoreno 99,9%. U 205 projekata koji su prijavljeni Agenciji za mobilnost i programe Europske unije u razdoblju od 2014. do 2019. godine u ulozi prijavitelja sudjelovale su 154 organizacije iz Republike Hrvatske kao nositelji projekata, partneri ili članovi konzorcija. U 88 projekata kojima je dodijeljena financijska potpora sudjeluje, odnosno sudjelovale su 64 organizacije.

S ciljem identificiranja prednosti i nedostataka programa Erasmus+ za organizacije i ustanove koje provode aktivnosti obrazovanja odraslih te prepreka i mogućih oblika potpore koje Agencije za mobilnost i programe Europske unije može pružiti provedeno je kvalitativno istraživanje pomoću upitnika s otvorenim pitanjima te metodom intervjua s korisnicima i potencijalnim prijaviteljima. Korisnici su organizacije kojima je dodijeljena financijska potpora u okviru programa Erasmus+, potencijalni prijavitelji ciljane organizacije koje dosad nisu prijavile projekt u okviru programa Erasmus+, dok su prijavitelji organizacije koje su prijavile projekt, ali im isti nije odobren. U istraživanju se nastojalo ispitati koje sve prednosti sudjelovanja u programu Erasmus+ sudionici vide za matičnu organizaciju te koje prednosti i nedostatke identificiraju u odnosu na druge dostupne programe i fondove na koje se njihova organizacija može prijaviti. Ključan dio istraživanja odnosio se na identifikaciju potencijalnih prepreka za sudjelovanje organizacija korisnika i prijavitelja u programu, kao i otežavajuće okolnosti i prepreke za potencijalne prijavitelje. Naposljetku, nastojalo se ispitati i što bi Agencija za mobilnost i programe Europske unije mogla učiniti kako bi pružila potporu ciljanim organizacijama za prijavu projekata u okviru sektorskog područja obrazovanja odraslih. Svrha istraživanja jest poboljšanje implementacije programa Erasmus+ u području obrazovanja odraslih u Republici Hrvatskoj.

U izvještaju imenice u muškom rodu označavaju oba spola.

Metodologija

Istraživanje je provedeno u dvije faze. U prvoj fazi kontakt osobama u organizacijama i ustanovama korisnicima i prijaviteljima u području obrazovanja odraslih od 2016. do 2019. godine poslan je upitnik s pet otvorenih pitanja i jednim zatvorenim pitanjem. U tu svrhu 99 kontakt osoba zaprimilo je poziv na ispunjavanje upitnika, od čega je upitnik ispunila 31 osoba (31%). Minimalno prilagođen upitnik poslan je i na službene adrese ciljanih organizacija identificiranih od strane Odjela za obrazovanje odraslih, a koje dosad nisu prijavljivale projekte. U tu svrhu 361 predstavnik ciljanih organizacija zaprimio je poziv na ispunjavanje upitnika, od čega je upitnik ispunilo 19 osoba (5%). Podaci su prikupljeni od 21. listopada do 12. studenoga 2019. godine s jednim podsjetnikom. Druga faza istraživanja provedena je neposredno nakon prve faze istraživanja te nakon prve faze kodiranja dobivenih odgovora, pri čemu je provedeno pet polustrukturiranih intervjua s predstavnicima organizacija i ustanova korisnika i potencijalnih prijavitelja (pučko otvoreno učilište, udruga, centar za kulturu i dvije knjižnice). Intervjui su provedeni s ciljem nadopune informacija dobivenih u prvoj fazi te su se s metodološke strane u istraživanju istraživači vodili opuštenijim pristupom.

Prilikom organizacije i provedbe istraživanja osigurani su visoki etički standardi. Svi sudionici koji su zamoljeni da ispune upitnik kontaktirani su direktno na službenu elektroničku adresu s poveznicom na upitnik. Sudionici su u poslanoj poruci te u uvodnoj poruci koja prethodi upitniku obaviješteni o temi istraživanja te zaštitu osobnih podataka pri čemu im se jamčila anonimnost. U svrhu provedbe intervjua, članovi istraživačkog tima iz Odjela za koordinaciju i osiguranje kvalitete programa Erasmus+ kontaktirali su predstavnike organizacija i ustanova direktno pismenim putem prilikom čega su oni također unaprijed obaviješteni o temi i zaštiti osobnih podataka. S obzirom na to da je riječ o intervjuu, sudionicima se ne može jamčiti anonimnost, ali se iz pozicije Agencije za mobilnost i programe Europske unije jamči povjerljivost osobnih podataka. U izvještaju se nisu navodila osobna imena, nazivi organizacija i ustanova te specifične informacije putem kojih bi ih se moglo identificirati. Sudionici su obaviješteni o provedbi intervjua i načinima na koje će se osigurati zaštita njihovih podataka i u izjavi o suglasnosti koju su potpisali.

Protokol za provedbu intervjua razrađen je unaprijed prema pitanjima koja korespondiraju pitanjima u upitniku (vidi Dodatak 1.). Intervjui su provedeni u ugodnoj atmosferi u sjedištima organizacija i ustanova sudionika. Intervjui su trajali od 20 minuta do 60 minuta te su uz suglasnost četiri od pet sudionika razgovori snimani. Zvučni zapisi nisu cjelovito transkribirani, već su izrađene bilješke s detaljnim informacijama. Otvoreni odgovori sudionika u upitniku, kao i odgovori koje su pružili sudionici tijekom intervjua kodirani su i analizirani uz pomoć programa za analizu kvalitativnih podataka MAXQDA. Tematsko kodiranje provedeno je prema ključnim pitanjima.

U izvještaju je prikazana perspektiva korisnika, prijavitelja i potencijalnih prijavitelja koji su različito upoznati s programom Erasmus+.

I. Prednosti sudjelovanja u programu Erasmus+ za matičnu organizaciju

Sudionici vide različite prednosti programa Erasmus+ za njihovu organizaciju. Prema dobivenim iskazima one se mogu prikazati u nekoliko kategorija. Identificirane prednosti sudjelovanja su jačanje kapaciteta organizacija i osoblja, usavršavanje zaposlenika i unaprjeđivanje njihova rada, razmjena, primjena i diseminacija ideja i praksi, internacionalizacija ustanove i europska dimenzija u radu, umrežavanje i suradnja, prednosti koje proizlaze iz samog sadržajnog okvira programa Erasmus+ i s time povezani faktori te prednosti osobne prirode.

Jačanje kapaciteta organizacija i osoblja može se ostvariti povezivanjem s drugim organizacijama i stručnim usavršavanjem zaposlenika. Prednosti jačanja organizacijskih kapaciteta manifestiraju se u povećanju kvalitete obrazovnih programa za krajnje korisnike, mogućnostima osnaživanja partnerske organizacije te unaprjeđenju postojećih ljudskih resursa kao i razvoja novih resursa i kadrova. Navedeno se može manifestirati i u obliku poboljšanja razine organizacijskih sposobnosti, kao i rasta organizacije. Jačanje kapaciteta iz perspektive organizacija usko je povezano i s *usavršavanjem zaposlenika i unaprjeđivanjem njihova rada* što sudionici vide kao značajne prednosti sudjelovanja u programu Erasmus+. Jačanjem znanja i vještina zaposlenika, jačaju se i mogućnosti organizacije tako što se unaprjeđuje poslovanje i kvaliteta rada, kreiraju se nove usluge ili unaprjeđuju postojeće, a implementiraju se i nove metode i oblici rada čime se povećava i motivacija zaposlenika. Sudionici vide kako se stručnim usavršavanjem i sudjelovanjem u projektima stječu i unaprjeđuju znanja, praktične vještine i kompetencije zaposlenika i upravljačkog osoblja, a u skladu s potrebama organizacije. Prednosti za zaposlenike zamijećene su i u razvoju komunikacijskih vještina, jačanju digitalnih kompetencija kao i u stjecanju korisnih praktičnih iskustava. Prema viđenju sudionika, prednosti usavršavanja manifestiraju na više razina:

Benefit prijavljivanja na Erasmus+ program vidljiv je na više razina: sudjelovanje zaposlenika ustanova na mobilnosti donosi benefite sudionicima kao pojedincima, stečena znanja se reflektiraju i na cjelokupno poslovanje organizacije budući da se povećava kvaliteta nastave, diseminacijom se širi znanje na ostale nastavnike što se u konačnici i primjenjuje na nastavu i polaznike.

Korisnik/prijavitelj (učilište/pučko otvoreno učilište)

Prednosti sudjelovanja u programu prepoznaju se i u *razmjeni, primjeni i diseminaciji ideja i praksi* među organizacijama. Učenjem od drugih sudionici vide mogućnosti razvoja novih ideja i implementacije novih praksi u obliku inovativnih oblika obrazovanja odraslih ili u svrhu razvoja novih programa obrazovanja sukladno globalnim trendovima na tržištu rada. Prednosti vide i u mogućnostima diseminacije rada za kolege i javnost. Dio potencijalnih prijavitelja posebno zanima i kako izgleda rad sličnih ustanova iz različitih europskih zemalja i kako rješavaju specifične probleme te žele naučiti kako druge organizacije rade te jesu li neke od tih ideja primjenjive u matičnoj organizaciji.

Neki sudionici vide prednosti programa u omogućavanju *internationalizacije ustanove i primjenjivoj europskoj dimenziji u radu* te u *umrežavanju i suradnji*. U kontekstu europskog iskustva spomenuto je kako Erasmus+ doprinosi razumijevanju različitih kultura što može dovesti do razvijanja multikulturalnosti i širenja vidika, ali i većeg korištenja stranih jezika. Rad u međunarodnom okruženju, povezivanje s inozemnim kolegama te mogućnost međunarodnog pozicioniranja, odnosno prepoznatljivost organizacije na međunarodnoj razini sudionici identificiraju kao pozitivne prednosti sudjelovanja. Naposljetku, rad u međunarodnom okruženju može doprinijeti organizacijama u umrežavanju tako što one stječu kontakte za

potencijalne buduće projekte (i onim nevezanim uz Erasmus+) te suradnju s organizacijama koje se bave sličnim poslovima, a koje dolaze iz različitih europskih zemalja:

Dodana vrijednost je širenje mreže ljudi i stvaranja novih kontakata koji predstavljaju polaznu točku za rad (nevezan za Erasmus), za partnerstva, odnosno pronalaženje partnera u drugim zemljama.

Potencijalni prijavitelj (knjižnica)

Cijeli program omogućava razvoj i održavanje profesionalne mreže u EU, što je neprocjenjiva korist, posebno za male organizacije.

Korisnik/prijavitelj (društvo s ograničenom odgovornošću)

Sudionici kao prednosti sudjelovanja vide i *prednosti samog sadržajnog okvira programa Erasmus+ i povezanih faktora* kao što je primjerice dobra prilagođenost programa obrazovnim organizacijama. Istaknuto je kako se projekti koji su relevantni obrazovnim ustanovama jako dobro uklapaju u program Erasmus+, no s druge strane kao nedostatak je navedeno da ustanove koje se bave primarno kulturnim djelatnostima ne smatraju da im je program posve prilagođen. Sudionici su istaknuli i prednosti sudjelovanja u svrhu stjecanja iskustva u provedbi EU projekata kao i to što za provedbu projekata njihova ustanova dobiva financijsku potporu. Dodatno, vrlo pozitivnim je ocijenjeno i to da se projekti evaluiraju temeljem dobre ideje, neovisno o iskustvu organizacije koja ga prijavljuje što ide u prilog manjim i neiskusnim udrugama, odnosno organizacijama.

Prednosti programa Erasmus+ sudionici ne vide samo u jačanju kapaciteta organizacije, profesionalnom usavršavanju, kao ni u umrežavanju ustanova već za sudionike postoje i *prednosti osobne naravi* kao što su upoznavanje novih ljudi i sklapanje prijateljstava, ali i mogućnosti putovanja u okviru programa.

II. Prednosti i nedostaci programa Erasmus+ u odnosu na druge dostupne programe i fondove

U području obrazovanja odraslih djeluju organizacije različitih tipova, od pučkih otvorenih učilišta, udruga, knjižnica, muzeja, škola stranih jezika, centara za kulturu i ostalih. S obzirom na primarna usmjerenja i aktivnosti koje provode one imaju raznolike i različite mogućnosti izvora financiranja za projekte koje žele provesti. Zahtjevi natječaja i projekata u okviru različitih izvora financiranja, odnosno fondova i programa, od njih traže veće ili manje organizacijske resurse i kapacitete, kao i znanja i vještine na razini zaposlenika. U svrhu provedbe istraživanja, od korisnika, prijavitelja i potencijalnih prijavitelja zatraženo je da identificiraju potencijalne prednosti i nedostatke programa Erasmus+ u usporedbi s drugim programima i fondovima na koje se njihova ustanova/organizacija može prijaviti. Potrebno je naglasiti da je za usporedbu bila potrebna informiranost sudionika i o programu Erasmus+, ali i relativno dobra upoznatost s drugim mogućnostima i izvorima financiranja. Uz sudionike koji nisu mogli identificirati prednosti i nedostatke što zbog manjka informacija o programu Erasmus+, a što zbog manjka informacija o drugim programima, identificirali smo koje su prednosti i nedostatke naveli ostali sudionici. Tu se također pojavljuju određene poteškoće, jer su neke prednosti i nedostatke sudionici navodili ne uzimajući u obzir druge njihove mogućnosti. Prednosti i nedostaci prikazani su u tablici te opisani u tekstu koji slijedi. U tablici vidimo da se neki istovjetni elementi pojavljuju iz perspektive različitih sudionika kao prednosti, odnosno kao nedostaci (npr. fleksibilnost u provedbi projekata i nedovoljna fleksibilnost).

Tablica 1. Prednosti i nedostaci programa Erasmus+ u odnosu na druge dostupne programe i fondove

PREDNOSTI	NEDOSTACI
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Jednostavnost projekata i naglasak na kvaliteti ✓ Pravovremenost i poštovanje rokova i rad djelatnika Agencije ✓ Fleksibilnost u provedbi projekata ✓ Prilagođenost potrebama korisnika ✓ Mogućnosti umrežavanja s međunarodnom dimenzijom i primjenjivom europskom dimenzijom ✓ Jačanje kapaciteta pojedinaca i organizacija ✓ Komplementarnost i nadopunjavanje programa i fondova 	<ul style="list-style-type: none"> - Premali ili neadekvatno raspoređen iznos financijskih sredstava - Nemogućnost financiranja određenih stavki u projektima - Razlika u interpretaciji pravila između država - Kompleksna prijava i administracija za male projekte - Nedovoljna fleksibilnost - Poteškoće u pronalasku partnera - Neadekvatan sadržajni obuhvat programa - Potreba za značajnim ljudskim resursima - Primjena Europassa - Nužnost primjene engleskog jezika - Ograničeno trajanje projekata mobilnosti - Centralizacija informativnih događanja

Prednosti

Jednostavnost projekata i naglasak na kvaliteti sudionici vide kao prednost programa Erasmus+ u odnosu na druge programe i fondove na koje se mogu prijaviti. Jednostavnost projekta ogleda se u jednostavnijoj prijavi, izvještavanju, administraciji i financijskom vođenju projekata. Uz jednostavniju prijavu ističe se kao pozitivno i relativno kratko vrijeme procesa evaluacije projektnih prijava. Kao prednosti u financijskom praćenju projekata istaknut je paušalni trošak zbog kojeg Erasmus+ projekti zahtijevaju manje dokumentacije i administracije. Istaknuto je i kako projekti nisu veliki obimom pri čemu nije riječ ni o velikim financijama i nije nužno uključeno mnogo partnera što i dodatno olakšava vođenje dokumentacije. Sudionici su istaknuli i kako je mnogo manji naglasak na administraciji, u odnosu na kvalitetu projekata što vide kako prednost programa u odnosu na ostale na koje se mogu prijaviti. *Pravovremenost i poštovanje rokova u okviru programa Erasmus+ te rad djelatnika Agencije* identificirane su kao dodatne prednosti u usporedbi s drugim programima i fondovima. Rad djelatnika Agencije u obliku pomoći u pripremi projektne prijave, njihova susretljivost te brzo odgovaranje na upite kao i spremnost savjetovati organizacije pojavile su se kao prednosti vezane uz provedbu programa. Istaknuto je kako se poštuju rokovi te kako su sve potrebne informacije i dokumenti pravovremeni. Navedena je kao prednost i kontinuirana mogućnost prijave s postavljenim rokovima što omogućava kontinuitet razvoja ideje koju organizacija ima u slučaju da je projekt uspješan. *Fleksibilnost u provedbi* projekata sudionici vide u mogućnosti zamjene sudionika mobilnosti, a također smatraju da je raspored realizacije aktivnosti fleksibilan što je osobito korisno u slučaju kada se ranije oglaseni tečajevi ne održe u definirano vrijeme. Sudionici smatraju da je program *prilagođen potrebama korisnika* zato što adekvatno adresira potrebe korisnika aktualnim temama poziva, adekvatnim proračunom i mogućnostima česte prijave projekata. Kao što je i u prethodnom poglavlju

navedeno, istaknute su prednosti u njegovoj specijalizaciji za obrazovne ustanove, ali postoji i viđenje da program adresira širok spektar potencijalnih prijavitelja pri čemu ne diskriminira neiskusne organizacije. Uz navedene prednosti, sudionici smatraju da im program pruža *mogućnosti umrežavanja s međunarodnom dimenzijom i primjenjivom europskom dimenzijom* u usporedbi s drugim programima i fondovima, ali i da doprinosi *jačanju kapaciteta pojedinaca i organizacija*. Organizacije vide prednosti koje mogu imati i od prijave projekata u okviru programa Erasmus+ i u okviru Europskog socijalnog fonda, odnosno vide mogućnosti za *komplementarnost i nadopunjavanje programa i fondova*. Primjerice, korisnici mogu iskoristiti iskustvo provedbe projekata u okviru programa Erasmus+, kao i stečena znanja te na tome graditi svoje mogućnosti za prijavu projekata u okviru Europskog socijalnog fonda.

Nedostaci

Korisnici, prijavitelji i potencijalni prijavitelji identificirali su i određene nedostatke programa Erasmus+ u odnosu na druge dostupne programe i fondove za njihovu ustanovu ili organizaciju. Neki nedostaci prema onome kako su se izjasnili odnose se općenito na program Erasmus+ neovisno o usporedbi s drugim programima i fondovima.

Kao nedostaci programa navedeni su određeni aspekti vezane uz financije pri čemu ističu *premali ili neadekvatno raspoređen iznos financijskih sredstava* na razini programa, ali i na razini projekata, kao i *nemogućnost financiranja određenih stavki u projektima*. Prisutna je percepcija da je interes organizacija za prijavu velik, a da sam proračun programa nije dostatan, odnosno prema njihovom uvidu postoji nesrazmjer ponude i potražnje. Na organizacijskoj razini kao poteškoća je istaknuto sufinanciranje, a ne financiranje što je posebno problematično za udruge. U nekim slučajevima, korisnici ističu da nakon što projekt završi s financiranjem, staju sve aktivnosti što ne omogućuje dugoročni razvoj organizacije. Na razini samih projekata istaknuti su nedostaci koji se odnose na nedostatan iznos financijskih sredstava za određene projektne aktivnosti kao što su troškovi mobilnosti u okviru projekata mobilnosti, pri čemu postoji viđenje da je riječ o visokim troškovima, a da iznosi koji su predviđeni za financiranje te stavke nisu adekvatni. Isto je istaknuto i za troškove vezane uz održavanje sastanaka u okviru strateških partnerstava. Uz manjak sredstava vezanih uz mobilnosti i putne troškove, prisutno je mišljenje kako potpora za organizaciju nije dostatna za pokrivanje svih troškova pri čemu se očekuje i implementacija dodatnih aktivnosti (izuzev samih mobilnosti), no bez osiguranih sredstava što je nekim organizacijama teško izdvojiti. Kad je riječ o projektima u okviru Ključne aktivnosti 2, korisnici su istaknuli kako su iznosi koji se odobravaju za izvanredne troškove mali, a da iznos proračuna za troškove rada angažiranih stručnjaka ne pokriva stvarni trošak. Iz navedenog možemo uočiti kako se određeni identificirani nedostaci pojavljuju u fazi implementacije projekata, odnosno kako korisnici ističu problematičnim određene stavke vezane uz financiranje projekata, dok potencijalni prijavitelji vide nedostatke na razini programa Erasmus+. Za program Erasmus+ također su istaknute poteškoće koje proizlaze za organizacije zbog nemogućnosti financiranja određenih stavki poput plaća projektnih koordinatora i dodatnih osoba koje rade na intelektualnim rezultatima, a što organizacije rješavaju tako da kao partnere uzimaju organizacije koje mogu obaviti dio posla za kojeg bi inače zadužili kooperante:

[U] KA2 projektima mali su iznosi odobreni za „izvanredne troškove“ i po našem iskustvu teže se odobravaju. To stvara određene poteškoće u prijavljivanju projekata koji se baziraju na tehnologiji (što je u 21. stoljeću ipak jedna poprilično velika niša), kao i nabavku određenih usko specijaliziranih usluga za koje bi bilo puno korisnije zaposliti kooperante nego uzimati dodatne partnere za izvođenje takvih usluga.

Bilo bi dobro kada bi se u intelektualne outpute mogle dodati usluge koje se naručuju od kooperanata, pa makar u nekim malim iznosima.

Korisnik (učilište/pučko otvoreno učilište)

Sudionici su naveli kako problem predstavlja i neprihvatljivost troškova za infrastrukturu i opremanje. Nadalje, u okviru projekata mobilnosti ističe se kao poteškoća nemogućnost financiranja organizacije domaćina u inozemstvu u koju sudionici odlaze na aktivnost praćenja rada:

Također, potporu za kotizaciju bi trebalo omogućiti ustanovama domaćinima u inozemstvu jer te ustanove za provedbu razdoblja promatranja tuđeg rada u inozemstvu ne dobivaju nikakvu naknadu, a stvara im se dodatni posao i troškovi zbog prihvaćanja kolega na *job shadowing*. Na taj način su u neravnopravnom položaju u odnosu na organizatore strukturiranih tečajeva.

Korisnik (muzej)

Dodatno, a dijelom vezano uz financijske aspekte, spomenuto je kako postoje *razlike u interpretaciji pravila između država*. Navedeno se odnosi na razliku u iznosima dnevnica za intelektualne rezultate po državama, a problematičnim se ističe i razlika u tumačenju programskih pravila od strane različitih nacionalnih agencija. Premda su pravila programa Erasmus+ ista za države sudionice u programu, postoje određene razlike u postupanjima zbog nacionalnog zakonodavnog okvira, ali i interpretacije pravila.

Premda je kao prednost programa Erasmus+ istaknuta jednostavnost projekata i naglasak na kvaliteti, prisutna je i percepcija da je riječ o *kompleksnoj prijavi i administraciji za male projekte*. To se odnosi i na projekte mobilnosti, ali i na prijave u okviru Ključne aktivnosti 2 za koje je istaknuto kako su previše opsežne i kompleksne. Prema viđenju sudionika, negativno je i to što ne postoji mogućnost jednostavne prijave iskusnih korisnika. Kao poteškoću jedan je sudionik naveo da ne postoji vodič za provedbu projekata, a što bi im olakšalo implementaciju. Kao nedostatak je identificirana i *nedovoljna fleksibilnost*, premda je fleksibilnost u provedbi prikazana i kao prednost programa. Nedovoljna fleksibilnost ogleđa se u potrebi za potpunim uvažavanjem administrativnih obaveza te u nedovoljnoj fleksibilnosti u izmjeni definiranih aktivnosti, primjerice promjene unaprijed određenih osoba za mobilnost, kao i nemogućnosti promjene termina usavršavanja:

No, u zadnje vrijeme primjećujemo da AMPEU više nije sklon izmjenama u sklopu projekata. Mi smo velika organizacija, pri planiranju projekta uvijek uzimamo u obzir obaveze i rasporede djelatnika koji će se dodatno usavršavati. Također, uvijek prije prijave projekta pronađemo odgovarajuće edukacije. Nažalost, često dođe do neplaniranih izmjena, dodatnih obaveza u sklopu svakodnevnih radnih zadataka i slično. Od 2019. u obrazac za prijavu uvedene su dodatne restrikcije (traži se točno definiranje mjeseca kada se planira odlazak na usavršavanje) to nam dodatno komplicira stvari jer sada vidimo da će potreba za izmjenama, a automatski i otklona od prijavljenog biti još više.

Korisnik (javna ustanova)

Premda je od 2019. godine uvedena veća fleksibilnost za prijavitelje u prijavim obrascima pri čemu se ne očekuje definiranje organizacije primateljice ni vremena usavršavanja, prijavitelji samostalno mogu navesti organizaciju i vrijeme vezano uz planirano usavršavanje. Poteškoće se mogu dogoditi kad se prilikom implementacije projekta događaju česte izmjene u aktivnostima koje su definirane u projektnoj prijavi. U odnosu na druge programe i fondove sudionici su spomenuli i postojanje *poteškoća u pronalasku partnera*,

ali i ograničenja po pitanju izbora prihvatljivih partnerskih organizacija koje dolaze u obzir za prijavu. Sudionici navode da je *sadržajni obuhvat programa za njihovu organizaciju neadekvatan* na način da se nudi nizak raspon aktivnosti kao i to da je velik naglasak na obrazovanje, a manje na kulturu. Knjižnicama, kao potencijalnim prijaviteljima u okviru programa Erasmus+ za sektorsko područje obrazovanja odraslih, može biti problematično što je obrazovanje samo jedna od knjižničnih djelatnosti. Prisutna je i percepcija da provedba projekata *iziskuje velike ljudske resurse* koje organizacije ne mogu izdvojiti pa se ne odlučuju na sudjelovanje. Moguće je da takve organizacije onda prijavljuju manje projekte u skladu s njima dostupnim resursima. *Primjena Europassa*, premda naglašavana kao prednost u odnosu na program Erasmus+, iz pozicije nekih organizacija nije korisna. To proizlazi iz mišljenja da se primjenom Europass dokumenata samo udovoljava zahtjevima Agencije, iz čega za organizaciju ne proizlazi stvarna korist. Prisutno je i iskustvo korisnika da je u Hrvatskoj uređeno ispunjavanje Europass dokumenata, dok u drugim državama to nije što im predstavlja problem. Već i ranije navedeni nedostatak je *nužnost primjene engleskog jezika* u svrhu sudjelovanja, dok postoji osoblje u organizacijama i ustanovama koje se ne služi engleskim jezikom te za njih sudjelovanje nije moguće. Sudionicima predstavlja problem i *ograničeno vrijeme trajanja projekata mobilnosti* pri čemu su mobilnosti često sezonske te se izbjegava odlazak na mobilnost u zimskim mjesecima. Kao nedostatak sudionici su istaknuli i da su *informativni događaji centralizirani* u Zagrebu, što im otežava sudjelovanje ako su iz geografski udaljenih područja.

III. Potencijalne prepreke za sudjelovanje organizacija korisnika i prijavitelja u programu Erasmus+

Organizacije koje već sudjeluju u programu Erasmus+ kao korisnici i one koje su dosad već prijavile projekt, ali nisu financirane, identificirale su potencijalne prepreke koje bi ih mogle spriječiti u daljnjem prijavljivanju i sudjelovanju. Prepreke koje su identificirane odnose se na nedostatak resursa i kapaciteta organizacije, nemogućnost zapošljavanja i nagrađivanja zaposlenika, poteškoće u pronalasku partnera, poteškoće vezane uz tečajeve u okviru Ključne aktivnosti 1, nedovoljnu fleksibilnost u provedbi projekata, propise koji destimuliraju sudjelovanje, neujednačenost isplate intelektualnih rezultata te ono što su identificirane kao poteškoće svojstvene određenim tipovima organizacija. Korisnici i prijavitelji navodili su prepreke koje se dijelom odnose i na samu provedbu projekata. Dakle, iskustvo koje imaju kao korisnici u implementaciji pokazalo im je da tijekom provedbe projekta postoje određene poteškoće s kojima se njihove organizacije trebaju nositi. Potencijalni prijavitelji s druge strane identificirali su prepreke koje se pokazuju već prilikom samog razmišljanja o prijavi projekata. Vidimo da su određene prepreke za sudjelovanje identificirane i kao nedostaci programa Erasmus+ u odnosu na druge moguće izvore financiranja.

Kao što i potencijalni prijavitelji ističu, korisnici, odnosno prijavitelji ukazuju na *nedostatak resursa i kapaciteta organizacije* kao potencijalnih prepreka u sudjelovanju u programu Erasmus+. To se prvenstveno odnosi na manjak ljudskih resursa što podrazumijeva potrebno znanje i iskustvo osoblja organizacije u pisanju, pripremi i provedbi projekata, manjak interesa i motivacije za sudjelovanjem organizacije u projektnom radu i premali broj zaposlenih osoba, a također su manjak financijskih i vremenskih resursa značajni faktori koji utječu na sudjelovanje organizacija. Primjerice:

Prepreke su unutarnje organizacijske prirode u smislu da je teško izdvojiti veću ekipu koja može izostati zbog edukacije radi općenitog nedostatka ljudi koji moraju raditi u odjelima i ograncima s korisnicima.

Zbog velike otvorenosti knjižnice radnim danom teško je nadomjestiti izostanak većeg broja ljudi. Isto tako, zapravo je teško izdvojiti ljude koji se mogu baviti projektima općenito.

Korisnik/prijavitelj (knjižnica)

Ako organizacije i provode jednostavnije projekte mobilnosti u okviru programa, nije nužno da imaju dovoljno operativnih, ljudskih i financijskih kapaciteta kako bi preuzele ulogu koordinatora u strateškim partnerstvima. U skladu s time *nemogućnost zapošljavanja i nagrađivanja zaposlenika* prepreke su posebno za organizacije s malim brojem zaposlenih koje ne mogu izdvojiti resurse za aktivno bavljenje većim projektima (primjerice udruge), a poteškoće se mogu pojaviti i u motivaciji zaposlenika koji rade na projektima, a koji nisu nagrađeni za svoj rad.

Kao i kod potencijalnih prijavitelja, organizacije korisnici i prijavitelji imaju *poteškoće u pronalasku partnera* posebno kad je riječ o pronalasku inozemnih partnera. Kao prepreka je istaknuto nepostojanje mreže partnera za organizacije zainteresirane za prijavu i provedbu projekta u okviru Ključne aktivnosti 2. Organizacijama nisu svi dionici dostupni za suradnju, a one organizacije koje su dostupne za suradnju ne moraju se dobro uklapati u projekt ili se recenzenti ne moraju složiti s odabirom partnera. Za organizacije koje sudjeluju u programu, problem može biti kvaliteta rada partnerske organizacije, njihovo poznavanje stranog jezika, ali i zasićenje ako se često surađuje s istim partnerima. Prilikom traženja novih partnera, moguće je i postojanje otpora prema suradnji s organizacijama s kojima se nije ranije surađivalo, osobito kad je riječ o povjerenju da će partnerska organizacija izvršiti sve aktivnosti koje su planirane te da će ih izvršiti kvalitetno.

Do sada se kao najveća prepreka pokazala teškoća u pronalaženju novih inozemnih partnera. Naime, postoji određeni otpor u suradnji s partnerima s kojima organizacije nisu ranije surađivale. Naime, uspjeh Erasmus+ projekata uvelike ovisi o iskustvu glavnog partnera u koordinaciji i upravljanju projektom. Stoga organizacije koje ranije nisu surađivale, a s obzirom da ne postoji baza podataka o organizacijama koja bi ukazivala na njihovo iskustvo ili kvalitetu u vođenju projekata, nastoje surađivati s isključivo poznatim organizacijama.

Korisnik (udruga)

Organizacije koje provode projekte mobilnosti mogle su imati *poteškoće vezane uz tečajeve u okviru Ključne aktivnosti 1*, a što se odnosi na otkazivanje strukturiranih tečajeva od strane organizatora zbog premalog broja prijavljenih sudionika te otežan pronalazak provjerenih i kvalitetnih tečajeva. Negativna iskustva u pronalasku i organizaciji odlaska na strukturirane tečajeve može obeshrabriti organizacije u daljnjem sudjelovanju u programu posebno ako u to uključimo i prethodno istaknute poteškoće vezane uz nedostatak ljudskih i vremenskih resursa. Povezano s poteškoćama vezanim uz organizaciju sudjelovanja na tečajevima, *nedovoljna fleksibilnost u provedbi projekata* može utjecati na sudjelovanje organizacije u programu posebno kad je riječ o promjenama aktivnosti. Neočekivane poslovne okolnosti i nemogućnost izostanka zaposlenika s radnog mjesta mogu se pokazati kao problem ako su organizacije u određeno vrijeme trebale organizirati provedbu stručnog usavršavanja. Potom, korisnici su ukazali i na to da određeni *propisi mogu destimulirati sudjelovanje* ustanove u programu. *Neujednačenost isplate intelektualnih rezultata* po ustanovama nije riješena, a navedeno je i kako se zaduženi dionici za rješavanje problema kao što su Ministarstvo financija i Porezna uprava sporo uključuju u rješavanje problema. Dodatno, mogu se pojaviti i *prepreke koje su svojstvene određenim tipovima organizacija*, a koje organizacije destimuliraju u sudjelovanju. Zbog određenih tipova posla, nekim organizacijama je još teže priuštiti si izostanke

zaposlenika s posla (npr. knjižnice). Udrugama također može biti teško sudjelovati na cjelodnevnim događanjima zbog manjka kapaciteta. Udrugama sudjelovanje otežavaju i određene zakonske promjene koje se odnose na prestanak obavljanja gospodarskih djelatnosti. Njihovim obavljanjem one gube pravo na sufinanciranje čime više ne raspolazu dodatnim sredstvima, a i svi oblici sufinanciranja od nadležnih ureda moraju se pribaviti na početku projekata kako bi bili prihvatljivi. Dodatno, određene ustanove kojima su osnivači jedinice lokalne samouprave, a koje su u sustavu riznice može biti otežavajuća okolnost voditi dokumentaciju u suradnji s odjelima zaduženima za financije i računovodstvo.

IV. Otežavajuće okolnosti i prepreke za potencijalne prijavitelje

U okviru istraživanja nastojalo se identificirati koje su otežavajuće okolnosti i prepreke zbog kojih ciljane organizacije ne prijavljuju projekte na natječaje programa Erasmus+. Pitanje je postavljeno potencijalnim organizacijama prijaviteljima, ali i korisnicima i prijaviteljima kako bi se dobio uvid u razloge zbog kojih se ne odlučuju na sudjelovanje u programu. Perspektive korisnika i prijavitelja korisne su zbog njihovog iskustva, umreženosti i upoznatosti s problemima sektora i njima sličnih organizacija koje se bave obrazovanjem odraslih. Temeljem dobivenih informacija, kao ključne okolnosti i prepreke za sudjelovanje u programu Erasmus+ za potencijalne prijavitelje identificirane su nedostatak resursa i kapaciteta organizacije, nedovoljna informiranost i neprepoznatljivost područja obrazovanja odraslih, nedovoljna motivacija i nedovoljna percepcija korisnosti programa, kompleksna dokumentacija i prijava, nedostaci vezani uz financijske aspekte, poteškoće u pronalasku partnera, nedostatak ideja ili neprihvatljive ideje, kratki rokovi za prijavu te općenito strah.

Kad je riječ o *nedostatku resursa i kapaciteta organizacije* misli se prvenstveno na to da organizacije i zaposlenici nemaju dovoljno razvijene kapacitete, kompetencije, znanja i iskustva, a ni vrijeme koje bi mogli uložiti u prijavu i provedbu projekta. Neke organizacije smatraju da imaju previše posla i manjak vremena, a iz čega proizlazi nesigurnost u pisanju prijave, posebice ako smatraju da je prijavu potrebno pripremiti na stranom jeziku. Projektну prijavu u okviru programa Erasmus+ nije potrebno pripremiti na stranom jeziku, tako da navedena poteškoća proizlazi iz nedovoljnog poznavanja pravila programa od strane sudionika. Strani jezik, prvenstveno engleski jezik, sudionicima nije problem samo prilikom prijave projekta, već smatraju da i u provedbi projekta neće imati dovoljno dobro poznavanje jezika kako bi kvalitetno proveli aktivnosti. Problem sa stranim jezikom istaknut je u razgovoru s predstavnicom knjižnice koja dosad nije prijavljivala projekte, a to je da projekti mobilnosti za knjižničare mogu biti teže primjenjivi u aktivnostima praćenja rada, ako osoba koja odlazi na mobilnost ne poznaje dobro jezik države u kojoj se odvija mobilnost. To je poteškoća zato što ne može pratiti sve aktivnosti. Također, istaknuto je kako prijava i provedba projekta iziskuje previše ljudskih resursa, a zbog količine radnih obaveza zaposlenika nije moguće izdvojiti vrijeme ili je premalo zaposlenih u organizaciji. Poteškoće s premalo zaposlenika istaknute su od strane ustanova za obrazovanje odraslih gdje predavači mogu biti vanjski suradnici kojima je to dodatan posao te kojima je teško uskladiti sve obaveze. Manjak znanja, odnosno stručnog kadra i iskustva, broja raspoloživih zaposlenika i vremena („odsutnost s radnog mjesta u periodu dužem od dva tjedna je neizvedivo zbog nedostatka kadra“) i jezične barijere pokazuju se kao značajne i ponekad nepremostive prepreke za sudjelovanje organizacija. Iz intervjua s predstavnicom knjižnice, istaknuto je kako je za male knjižnice izrazito teško prijaviti i provoditi projekte zbog premalog broja zaposlenika koji obavljaju razne aktivnosti, dok u nešto većim knjižnicama može biti problem i percepcija ravnatelja da

ukoliko se počnu prijavljivati na takav tip projekata, da će jedinice lokalne samouprave smanjiti njihovo financiranje.

Povezano s nedostatkom resursa kao razlozi nesudjelovanja pojavljuju se i *nedovoljna motivacija i nedovoljna percepcija korisnosti od sudjelovanja* ili kako jedan predstavnik organizacije navodi: „mogli smo funkcionirati i bez toga“. Kod manjih udruga je izrazito važno postojanje motivacije uz poznavanje stranog jezika kako bi mogli sudjelovati, pri čemu ponekad na samom početku može postojati veliki entuzijazam koji s vremenom opadne zbog količine posla koji se pred udrugom nađe. U nekim organizacijama osoblje nema dovoljno interesa za sudjelovanje, sve izvan redovnih poslovnih aktivnosti poima se kao dodatno radno opterećenje i ne vidi se korist od sudjelovanja u programu. Ravnateljica jedne knjižnice ističe kako je problem „motivacija kao takva, znači motivacija za nešto što je izvan okvira onih osam sati kojih moraš biti ovdje na poslu je znanstvena fantastika“. S druge strane, druga predstavница knjižnice ističe važnost informiranja i osnaživanja ravnatelja, jer inicijativa za prijavu projekata redovito dolazi od zaposlenika, ali da sami ravnatelji nisu dobro informirani o programu i aktivnostima. Dodatno, negativna percepcija upravljačkog osoblja da osobe koje žele sudjelovati u projektima mobilnosti žele primarno putovati, a ne sudjelovati zbog poslovnih razloga može također dovesti do toga da organizacije ne prijavljuju projekte, jer takve inicijative nemaju potporu upravljačkog osoblja. Moguće je da neke od navedenih organizacija prijavljuju projekte na druge izvore financiranja. Postoji i viđenje korisnika i prijavitelja kako organizacije njihovog tipa ne prijavljuju projekte zato što ne vide izravnu korist i zato što smatraju da je fokus organizacija za obrazovanje odraslih prvenstveno na zaradi, a ne na kvaliteti. Kao problem tu se pojavljuje i percepcija dodatnog volonterskog rada koji neće biti nagrađen.

Percepcija korisnosti sudjelovanja može ovisiti i o informiranosti organizacija tako da se *nedovoljna informiranost* o programu uz *neprepoznatljivost područja obrazovanja odraslih* pojavljuje kao vrlo bitan razlog nesudjelovanja. Organizacije koje nisu upoznate s mogućnostima programa ili imaju samo percepciju temeljenu na informacijama od strane neuspješnih prijavitelja, neće biti informirane i neće znati koju ideju formulirati u projekt, a ni kako bi se mogle uključiti u program. Neki su korisnici i prijavitelji istaknuli kako se određene organizacije ni ne percipiraju kao potencijalni prijavitelji u okviru programa Erasmus+, a posebno za područje obrazovanja odraslih, jer nisu formalno registrirane kao ustanove za obrazovanje odraslih, premda obavljaju navedene djelatnosti. Neprepoznatljivost područja obrazovanja odraslih ili pak poimanje područja kao nepotrebnog može biti poteškoća za udruge koje obavljaju takav tip aktivnosti, ali svoje primarno sektorsko područje ne vide obrazovanje odraslih. Iz perspektive ravnateljice korisničke organizacije trebalo bi više promovirati i osvijestiti važnost obrazovanja odraslih uz pomoć nacionalne kampanje koja bi pružila prostor organizacijama koje se bave obrazovanjem odraslih:

[O]no što nedostaje je prava marketinška kampanja o obrazovanju odraslih (...) nacionalna kampanja, dugogodišnja... Kao što su bile kampanje za vožnju pod utjecajem alkohola, to je država radila (...) Recimo, koji je dobar primjer kako su to uspjeli osvijestiti - Noć muzeja ili Noć kazališta. Pozadina cijele priče je „ne dolazi se dovoljno često u muzej ili kazalište, dajte dolazite više“. To je pozadina. Onda je država rekla „OK, dobro, evo vam novci, vi radite nacionalnu kampanju Noć muzeja, Noć muzeja“, a konkretne programe prepustite muzejima. Tko se snađe bolje, bolje. Tko se snađe lošije, lošije. Ali je ogromna nacionalna kampanja s ogromnim sredstvima. E, to nedostaje za obrazovanje odraslih.

Korisnik (pučko otvoreno učilište)

Iz te perspektive, Tjedan cjeloživotnog učenja nije dostatan za podizanje svijesti o obrazovanju odraslih, a drugih većih kampanja nema. Problem s područjem jest da ako je na nacionalnoj razini obrazovanje odraslih zapostavljeno, neprepoznatljivo i nevidljivo tada se ni potencijalni prijavitelji neće prepoznati kao takav tip organizacija. Dodatno, razlozi za neprijavlivanje mogu biti i to da se organizacije nisu dovoljno informirale i nisu dovoljno upoznate s mogućnostima programa Erasmus+, ne poznaju dovoljno ni dokumentaciju ni programska pravila iz čega može proizaći određeni strah, ali prijenos informacija i iskustva od strane organizacija koje sudjeluju, može potaknuti i druge organizacije na uključivanje ili barem bolje informiranje:

Nismo se dovoljno informirali o programu Erasmus+. No, prikupili smo povratne informacije od sličnih ustanova koje sudjeluju u tom programu i planiramo se prijaviti i sudjelovati.

Informacije na mrežnoj stranici su u redu, ali neke informacije nam baš i nisu bile u potpunosti jasne. Tek kad smo dobili povratnu informaciju od ustanove koja sudjeluje u tom programu, dobili smo cjelokupnu sliku. Sad nam je jasnije kako program Erasmus+ funkcionira.

Potencijalni prijavitelj (knjižnica)

Iz razgovora s projektnim koordinatorom iz korisničke organizacije te uvida u njihovo iskustvo, pokazuje se da je prva prepreka za njihovo sudjelovanje bila nedovoljna informiranost o programu te percepcija programa Erasmus+ kao posvećenog studentima, no komunikacijom s drugim organizacijama korisnicima dobili su uvid u mogućnosti za njihovu organizaciju.

Kompleksna dokumentacija i proces prijave također može biti poteškoća koja odvraća potencijalne prijavitelje od sudjelovanja. Prema mišljenju sudionika proces prijave za neiskusne organizacije može biti zahtjevan zato što izvori informacija na koje se trebaju osloniti poput Vodiča kroz program Erasmus+ i mrežne stranice nisu dovoljno prilagođeni potencijalnim prijaviteljima. Potencijalnim prijaviteljima dodatno može otežati prijava projekta na stranom jeziku. Prisutna je i percepcija organizacija da je prijava u okviru programa Erasmus+ zahtjevnija od prijave projekata u okviru fondova ESF i ERDF. Nerazumijevanje paušalnih troškova također može biti razlog koji negativno doprinosi u razmatranju potencijalne prijave. Iz perspektive korisnika, prijavitelja i potencijalnih prijavitelja u prijavljivanju organizacije mogu obeshrabriti i drugi *nedostaci vezani uz financijske aspekte*. Potencijalni prijavitelji naveli su kako smatraju da su financijski resursi programa skromni i predodređeni za mali broj stalnih prijavitelja ili smatraju da će lakše osigurati sredstva za svoje aktivnosti iz drugih izvora. Korisnici i prijavitelji tu ističu da se organizacije možda ne žele uključiti u program zato što ne postoji mogućnost isplate plaća te da su financijska sredstva koja bi dobili u okviru projekata mnogo manja u odnosu na zaradu na tržištu.

Iz sve tri perspektive istaknute su *poteškoće u pronalasku partnera* koje mogu obeshrabriti organizacije u sudjelovanju. Neki sudionici koji se bave područjem obrazovanja odraslih, navode da im EPAL platforma nije poslužila za pronalazak partnera i platformu ne poimaju najboljim načinom za odabir partnera. Razlog za to je što ne mogu znati hoće li organizacija biti dobar partner samo temeljem informacija koje ondje dobiju. Organizacije mogu odustati od razmišljanja o prijavi projekta zato što im je teško pronaći kvalitetne (inozemne) partnere, premda već mogu imati jasnu ideju projekta korisnog za vlastitu organizaciju. Pritom se može dogoditi da one nemaju kontakte kvalitetnih ustanova za obrazovanje odraslih iz Europske unije od kojih bi mogli mnogo naučiti. Istaknuto je kako organizacije mogu imati i malu mrežu partnera te kako one ne privlače svojim radom kolege iz drugih organizacija. Jedan korisnik ističe da niskoj razini

međunarodnog umrežavanja doprinosi i niska razina služenja engleskim jezikom. S druge strane, pronalazak kvalitetnih inozemnih organizacija može potaknuti organizacije na sudjelovanje:

Nažalost dosad nismo razmišljali o uključivanju, a i nismo imali partnere u zemljama EU. Kako smo nedavno upoznali kolege iz Slovenije s kojima želimo ostvariti suradnju odlučili smo se na pristupanje programu.

Potencijalni prijavitelj (knjižnica)

Predstavnica iskusne korisničke organizacije u sektorskom području mladih ističe kako se kroz Aktivnosti transnacionalne suradnje (TCA) može jednostavnijim načinom doći do partnera, zbog susreta uživo. Nakon što prve kontakte ostvare kroz takav tip aktivnosti, tada se obrate organizacijama potencijalnim partnerima i zajedno dogovaraju moguću suradnju. U području obrazovanja odraslih nema takvog tipa aktivnosti kojima se olakšava inicijalni kontakt s europskim organizacijama:

TCA aktivnosti za mlade, odete na SALTO Youth web stranicu, stavite u tražilicu ili temu ili razdoblje ili zemlju. Dakle, stavite to sve unutra, prijavite se na *newsletter* i ja svaki tjedan dobijem informaciju za tu skupinu koja me zanima. Pričamo o običnim TCA aktivnostima, znači neki prvi korak. E, toga u obrazovanju odraslih nema. Ima načina kako možeš doći do TCA aktivnosti, ali nije tako jednostavno kao što je kod mladih.

Korisnik (pučko otvoreno učilište)

Nedostatak ideja ili neprihvatljive ideje mogu također organizacije spriječiti u prijavi projekata. Iz perspektive nekih korisnika/prijavitelja nedostatak ideje i jasne vizije u čemu projekt može doprinijeti organizaciji može biti razlog za nesudjelovanje. S druge strane, prijavitelji mogu imati usko specijaliziranu ideju za koju nisu dobili potvrdu da je prihvatljiva u okviru programa:

Pokušao sam se prijaviti, tj. najprije sam se informirao kod osobe zadužene za procjenu ideje ili tako nešto, bi li moja prijava prošla, ali mi je rečeno da moj program nije interesantan za Erasmus+ pa sam odustao. Nije interesantan jer je to previše specijalistička stvar koja ne zanima širi krug ljudi. Pokušao sam elaborirati postojanjem Facebook grupe od više stotina (u Hrvatskoj) i tisuću članova (inozemstvo) koje zanima ta tema, ali nije išlo. Poslao sam i molbu na jedan inozemni muzej, ali nije mi uopće stigao odgovor.

Potencijalni prijavitelj (muzej)

Općenito *strah* može biti prisutan kod novih potencijalnih prijavitelja. Strah se može manifestirati zbog različitih razloga, od straha od korištenja stranog jezika, uvjerenja da u inozemstvu organizacije rade bolje od hrvatskih organizacija, straha od Agencije za mobilnost i programe Europske unije. Jedna od preporuka Agenciji jest da bi trebala prakticirati neformalniji pristup prema potencijalnim korisnicima. Naposljetku, iz perspektive nekih korisnika, odnosno prijavitelja smatra se kako su *kratki rokovi za prijavu* projekata u okviru programa Erasmus+ razlozi koji sprječavaju organizacije u sudjelovanju, ali navedeni razlog nije detaljnije elaboriran.

V. Potpora Agencije za mobilnost i programe Europske unije ciljanim organizacijama

Korisnici, prijavitelji i potencijalni prijavitelji vide prostora za osiguravanje potpore koju im može pružiti Agencija za mobilnost i programe Europske unije prilikom pripreme za prijavu projekata. Njihovi prijedlozi

mogu se grupirati u nekoliko oblika potpore poput organizacije radionica i webinara, provedbe individualnih i stručnih konzultacija, organizacije događanja s ciljem umrežavanja, izrada baze organizacija s naznakom kvalitete, prezentacija primjera dobre prakse, rješavanje specifičnih problema, ciljano i češće informiranje te veća potpora prijaviteljima.

Organizacija radionica se sudionicima prikazuje kao vrlo koristan oblik potpore koji Agencija može pružiti prijaviteljima, stoga je predloženo da bi radionica koje Agencija organizira moglo biti više i da bi se mogle češće organizirati. Neposredan kontakt s potencijalnim prijaviteljima iz perspektive korisnika izrazito je važan. Predlaže se i organizacija više decentraliziranih informativnih radionica, organizacija ciljanih radionica za određeni tip organizacija ili spektar aktivnosti, osobito kad je riječ o organizacijama koje provode neformalne oblike obrazovanja ili se više bave kulturom (primjerice knjižnice ili udruge). Kad je riječ o decentraliziranim, regionalnim radionicama predloženo je kako bi njihova organizacija mogla biti dobar poticaj, posebice zato što je broj mjesta za sudjelovanje ograničen na radionicama u Zagrebu, a i nekim organizacijama je problem otputovati na radionicu u Zagreb. Predlaže se isto tako i produblјivanje sadržaja kako bi se na radionicama detaljnije prošli određeni segmenti procesa prijave kao i pojedinosti vezane uz prijavni obrazac koji potencijalnim prijaviteljima može biti izazovan. O korisnosti i motivaciji koju organizacije dobiju sudjelovanjem na informativnim radionicama govori i jedan korisnik:

Nama je početna točka bila održavanje radionice u Šibeniku, gdje smo dobili poticaj i podršku za sudjelovanje u programu Erasmus+. Stoga smatramo da su praktične i konkretne radionice predstavljanja programa te kvalitetna podrška najbolja potpora.

Korisnik (udruga)

Organizacija webinara može biti korisna za organizacije, jer se zainteresirane organizacije mogu priključiti i pratiti informacije neovisno o geografskom položaju. Jedan je sudionik istaknuo korisnost organizacije webinara za Europski socijalni fond. Prema riječima korisnika, odnosno prijavitelja *individualne i stručne konzultacije* pokazuju se kao one aktivnosti koje bi mogle biti vrlo važne u osiguranju uspješne prijave. Prijedlog Agenciji jest da organizira individualne i stručne konzultacije, a ne samo administrativne s prijaviteljima. U tu svrhu predloženo je da Agencija pomogne prijaviteljima u temeljitoj reviziji neuspjelih prijava u slučaju postojanja dobre ideje kako bi se pripremila kvalitetna projektna prijava za idući natječaj. Dodatno što se pokazalo važnim kod konzultacija je rasprava i povratna informacija o tome kako postaviti projekt, a da on doprinosi operacionalizaciji ciljeva programa. Kvalitetno savjetovanje jedna je sudionica u razgovoru istaknula kao treći korak koji Agencija može poduzeti u svrhu podupiranja organizacija koje žele prijaviti projekte. Prve dvije faze odnose se na sudjelovanje upravljačkog osoblja na događanjima na kojima se prezentiraju primjeri dobre prakse i gdje se motivira sudionike te informativne skupne radionice za projektne koordinate. Preporuka od strane korisnika Agenciji jest da njeguje neformalniji pristup prema korisnicima te da se kombiniraju radionički dio i razmjena ideja i dobrih praksi kako bi se postiglo i veće umrežavanje zainteresiranih organizacija, ali i diseminacija rezultata projekata.

Kako se kao poteškoća korisnicima, prijaviteljima i potencijalnim prijaviteljima prikazala mogućnost pronalaska partnera za prijavu projekta, prijedlozi o *organizaciji događanja u svrhu umrežavanja* kao i *izrada baza s naznakom kvalitete* pokazuju se kao neki od načina kojima bi im Agencija mogla olakšati organizacijama taj proces. Preporuka Agenciji je da osigura više prostora za neformalnu komunikaciju i razmjenu ideja i iskustava prijavitelja i provoditelja projekata te da organizira događanja s inozemnim i domaćim organizacijama radi njihova umrežavanja i rada na potencijalnim projektima u okviru programa

Erasmus+. Pri pronalasku kvalitetnih partnera, potencijalnim prijaviteljima bila bi korisna izrada baze organizacija s naznakom kvalitete (primjerice baza organizacija s ocjenama u kojoj bi svaka organizacija koja provodi projekte u okviru programa Erasmus+ mogla ocijeniti svoje partnere). Navedeni prijedlog se pokazuje i kao potencijalno problematičan zato što određene organizacije mogu imati lošu suradnju, a negativna evaluacija partnera možda bi spriječila druge organizacije u suradnji. Dodatno, kao oblik potpore koji bi Agencija mogla pružiti organizacijama ističe se i to da povezuje potencijalne prijavitelje s drugim organizacijama koje imaju sličnu ideju, odnosno da ih Agencija umrežava.

Potencijalnim prijaviteljima su vrlo važni ohrabrenje i informacije koje bi mogli dobiti od uspješnih korisnika pa se tako predlaže i *prezentacija primjera dobre prakse* na način da se organizacije uspješne u provedbi više uključe u promotivne aktivnosti kako bi se prijavitelji ohrabрили. Promoviranje primjera dobre prakse predloženo je da se održi na nekom obliku sajma koji će služiti i učenju prijavitelja, diseminaciji rezultata, ali i umrežavanju organizacija. Predloženo je da takva predstavljanja budu otvorena i za širu javnost. Iz razgovora sa sudionicima kao značajan faktor koji utječe na informiranost i motivaciju organizacija za prijavu projekta je slušanje iskustava korisnika u osmišljavanju, prijavi i provedbi projekta pri čemu su im izrazito važni praktični i konkretni savjeti i primjeri kako se određene aktivnosti i poteškoće mogu realizirati, odnosno riješiti u praksi. Prvi izvor informacija i poticaj za razmišljanje o prijavi kod nekih organizacija proizlazi iz razgovora s korisnicima, čak i ako ti korisnici primarno sudjeluju u projektima u drugim sektorskim područjima.

Korisnici i prijavitelji vide mogućnost doprinosa Agencije u *rješavanju specifičnih problema* poput osiguranja ravnopravnijih dnevnica u Hrvatskoj u odnosu na druge zemlje, ali i dnevnicе bliže tržištu.

Agenciji je predloženo da *ciljano i češće informira* prijavitelje, odnosno da se informiraju predstavnici poduzetničke potporne ustanove, da djelatnici Agencije program prezentiraju u pojedinačnim ustanovama, da se odvija ciljano informiranje određenih organizacija kao što su organizacije i ustanove koje još uvijek ne prijavljuju projekte kako bi im se pružila veća prijava projekata. Također, predloženo je kako bi Agencija mogla u predavanjima veći fokus staviti na financijske stavke s obzirom na to da je navedena stavka izrazito važna korisnicima i prijaviteljima. Agenciji je predloženo da *veću potporu pruži prijaviteljima* tako da postavi *chatbot* na mrežnoj stranici Agencije koji bi davao odgovore i savjete na pitanja ili specifično pomogne određenim tipovima organizacija tako da prikupi potrebe zaposlenika u kulturi za određenim vrstama znanja i mogućnostima.

Zaključak

S obzirom na poteškoće u privlačenju novih korisnika u okviru programa Erasmus+ za sektorsko područje obrazovanja odraslih, nastojalo se istražiti koje su prednosti i prepreke sudjelovanja za organizacije koje dosad nisu imale iskustvo prijavljivanja projekata. U tu svrhu svoje su viđenje pružile korisničke organizacije, organizacije koje su se prijavile na natječaje programa Erasmus+, ali nisu osigurale financiranje svojih projekata, kao i organizacije koje dosad nisu prijavile projekt.

Prva poteškoća koja se pojavljuje odnosi se na strukturnu razinu te na prepoznatljivost i vidljivost područja obrazovanja odraslih. S obzirom na to da na strukturnoj razini obrazovanje odraslih nije dovoljno prepoznato, neke se organizacije, premda provode aktivnosti koje se odnose na obrazovanje odraslih, ne prepoznaju kao potencijalni prijavitelji u okviru programa Erasmus+. Heterogenost područja i organizacija koje se bave istaknutim aktivnostima mogu predstavljati dodatne poteškoće. Ako se uspoređi s drugim sektorskim područjima u okviru programa Erasmus+ vidljivo je da se organizacije i ustanove koje se mogu prijaviti s lakoćom prepoznaju. Primjerice, za formalno obrazovanje jasno su definirane ustanove koje provode takav tip obrazovanja, poput ustanova za rani i predškolski odgoj i obrazovanje, osnovnih i srednjih škola te visokih učilišta. Aktivnosti u području obrazovanja odraslih provode pučka otvorena učilišta, udruge, knjižnice, muzeji, škole stranih jezika, centri za kulturu i ostali, od kojih neke s obzirom na to da nisu registrirane organizacije za obrazovanje odraslih se ni ne prepoznaju u navedenom području.

Unatoč tome što je riječ o heterogenom području i različitim tipovima organizacija, prepreke koje postoje kad se organizacije već prepoznaju kao potencijalni prijavitelji mogu im otežati odluku na prijavljivanje projekta. Prvenstveno se to odnosi na nedostatak resursa i kapaciteta organizacije, a što uključuje i znanja i vještine zaposlenika te vremenske i financijske resurse. Uz to, zaposlenici kao i rukovodstvo organizacije mogu biti nedovoljno motivirani za sudjelovanje te uz neinformiranost o programu i mogućnostima programa, mogu smatrati da njihova organizacija neće imati dovoljno koristi od sudjelovanja. Potonje se posebno odnosi na negativnu percepciju programa i mobilnosti, kao i na veće mogućnosti zarade na tržištu pružanjem tečajeva i programa za obrazovanje odraslih. S time povezano, neke organizacije će prijaviti projekte na druge tipove programa i fondova zbog percepcije nedostatnih financijskih sredstava ili neprihvatljivih troškova u okviru programa. Neiskusne organizacije dodatno može obeshrabriti kompleksna dokumentacija i proces prijave projekta. Premda su određene prepreke naglasile i korisničke organizacije, kao kad je primjerice riječ o resursima i kapacitetima organizacije, poteškoće koje izrazito otežavaju prijavljivanje čak i ako se premoste druge prepreke jesu poteškoće u pronalasku partnerskih organizacija. Organizacijama je izrazito teško doći do inozemnih partnera te procijeniti je li taj partner organizacija koja će kvalitetno provesti svoj dio aktivnosti u okviru projekta.

Iz perspektive organizacija brojne su prednosti sudjelovanja u programu Erasmus+, od jačanja kapaciteta organizacija, usavršavanja zaposlenika i unaprjeđivanja njihovog rada, razmjena, primjena i diseminaciji ideja i praksi, internacionalizaciji ustanove do umrežavanja i suradnje. Kako bi se potencijalnim korisničkim organizacijama olakšao put za ostvarivanje navedenih koristi, potrebna im je i potpora Agencije za mobilnost i programe Europske unije. Organizacija decentraliziranih regionalnih radionica, organizacija *webinara*, pružanje prilike za individualne i stručne konzultacije o projektnim prijavama kao i organizacija događanja s ciljem umrežavanja i prezentiranja primjera dobre prakse može olakšati prijavljivanje novih organizacija. Za organizacije se izrazito važnim pokazuje prezentacija primjera dobre prakse s pristupom javnosti, što istovremeno omogućava korisničkim organizacijama promociju i

diseminaciju rezultata projekata, a potencijalnim prijaviteljima ukazuje praktičnim primjerima mogućnosti koje sami mogu imati u okviru programa što ih može dodatno motivirati na sudjelovanje. Izrazito važnim za potencijalne prijavitelje, ali i korisničke organizacije, pokazuju se događanja s mogućnostima umrežavanja pri čemu sudionici vide prostor u kojem bi Agencija mogla djelovati kako bi se organizacijama olakšalo pronalaženje partnerske organizacije.

Dodatak 1. Upitnik/pitanja za intervju

KORISNICI I PRIJAVITELJI

UVODNI TEKST

Odjel za koordinaciju i osiguranje kvalitete programa Erasmus+ pri Agenciji za mobilnost i programe EU provodi istraživanje s ciljem poboljšanja implementacije programa Erasmus+ u Hrvatskoj u okviru područja obrazovanja odraslih.

S obzirom na to da ste prijavljivali projekt na natječaj programa Erasmus+, imate uvid u potencijalne koristi i nedostatke programa Erasmus+ za Vašu ustanovu/organizaciju, odnosno za područje obrazovanja odraslih u Hrvatskoj. Vaša su nam mišljenja i iskustva izrazito važna te Vas ljubazno molimo da ispunite upitnik koji Vam šaljemo na poveznici. Molimo da na pitanja odgovarate cjelovito i informativno kako bismo dobili bolji uvid te da budete maksimalno iskreni.

Odjel za koordinaciju i osiguranje kvalitete programa Erasmus+ analizirat će pružene informacije te pripremiti izvještaj temeljen na odgovorima. Upitnik ispunjavate anonimno te se prilikom ispunjavanja ne traže Vaši osobni podaci.

Upitnik se sastoji od pet pitanja otvorenog tipa i jednog pitanja zatvorenog tipa.

U slučaju pitanja možete se obratiti na kontakt:

Đurđica Degač

e-mail: durdica.degac@mobilnost.hr;

tel.: +385 (0)1 500 5956

Molimo Vas da upitnik ispunite najkasnije do **12. studenoga 2019. godine**.

Unaprijed zahvaljujemo na Vašoj povratnoj informaciji.

PITANJA

1. Kada ste prijavljivali projekt mobilnosti što ste vidjeli kao prednost sudjelovanja u programu Erasmus+ za Vašu ustanovu/organizaciju?
2. Što vidite kao potencijalne nedostatke programa Erasmus+, a što kao prednosti u usporedbi s drugim programima i fondovima na koje se Vaša ustanova/organizacija može prijaviti (npr. Europski socijalni fond)?
3. Što biste izdvojili kao potencijalne prepreke sudjelovanju u programu Erasmus+ za Vašu organizaciju/ustanovu?
4. Zna li možda koje specifične otežavajuće okolnosti sprječavaju ustanove/organizacije koje se bave sličnim poslovima kao i Vaša ustanova u prijavljivanju projekata? Molimo navedite.
5. Što bi prema Vašem mišljenju Agencija za mobilnost i programe EU mogla dodatno učiniti kako bi se ustanovama/organizacija pružila potpora za prijavu Erasmus+ projekata?
6. Molimo označite ustanovu/organizaciju iz koje dolazite: (i) učilište/pučko otvoreno učilište, (ii) knjižnica, (iii) muzej, (iv) škola stranih jezika, (v) udruga (vi) centar za kulturu (vii) ostalo: molimo navedite

POTENCIJALNI PRIJAVITELJI

UVODNI TEKST

Agencija za mobilnost i programe EU provodi istraživanje s ciljem poboljšanja implementacije programa Erasmus+ u Hrvatskoj u okviru područja obrazovanja odraslih.

S obzirom na to da ste potencijalni prijavitelj projekta ili ste već razmišljali o prijavljivanju projekta na natječaj [programa Erasmus+](#), moguće je da imate uvid u potencijalne koristi i nedostatke programa Erasmus+ za Vašu ustanovu/organizaciju, odnosno za područje obrazovanja odraslih u Hrvatskoj. Vaša su nam mišljenja i iskustva izrazito važna te Vas ljubazno molimo da ispunite upitnik koji Vam šaljemo na poveznici. Molimo da na pitanja odgovarate cjelovito i informativno kako bismo dobili bolji uvid te da budete maksimalno iskreni. Ako smatrate da niste adekvatno adresirana osoba, ljubazno molimo da prosljedite ovu poruku osobama iz Vaše ustanove/organizacije za koje smatrate da su bolje upoznate s temom.

Odjel za koordinaciju i osiguranje kvalitete programa Erasmus+ pri Agenciji za mobilnost i programe EU analizirat će pružene informacije te pripremiti izvještaj temeljen na odgovorima. Upitnik ispunjavate anonimno te se prilikom ispunjavanja ne traže Vaši osobni podaci.

Upitnik se sastoji od pet pitanja otvorenog tipa i jednog pitanja zatvorenog tipa.

U slučaju pitanja možete se obratiti na kontakt:

Đurđica Degač

e-mail: durdica.degac@mobilnost.hr;

tel.: +385 (0)1 500 5956

Molimo Vas da upitnik ispunite najkasnije do **12. studenoga 2019. godine**.

Unaprijed zahvaljujemo na Vašoj povratnoj informaciji.

PITANJA

1. Što vidite kao moguće prednosti sudjelovanja u programu Erasmus+ za Vašu ustanovu/organizaciju?
2. Što vidite kao potencijalne nedostatke programa Erasmus+, a što kao prednosti u usporedbi s drugim programima i fondovima na koje se Vaša ustanova/organizacija može prijaviti (npr. Europski socijalni fond)?
3. Što biste izdvojili kao ključne razloge zbog kojih dosad niste prijavili projekt u okviru programa Erasmus+?
4. Koje biste ostale prepreke u prijavi projekta i sudjelovanju u programu Erasmus+ izdvojili za Vašu organizaciju/ustanovu?
5. Što bi prema Vašem mišljenju Agencija za mobilnost i programe EU mogla dodatno učiniti kako bi Vam se pružila potpora za prijavu projekta?
6. Molimo označite ustanovu/organizaciju iz koje dolazite: (i) učilište/pučko otvoreno učilište, (ii) knjižnica, (iii) muzej, (iv) škola stranih jezika, (v) udruga, (vi) centar za kulturu, (vii) ostalo: molimo navedite